

ORIJENTALNA ZBIRKA

Sarajevo kao urbana sredina nastaje dolaskom Osmanlija u naše krajeve. Nakon četrinstogodišnje vladavine, ova kultura je ostavila tragove, ne samo u izgledu grada, arhitekturi, nego i u duhovnom smislu.

Širenjem islama, dolazi i do širenja islamske duhovnosti i prosvjete. Otvaraju se obrazovne institucije u kojima se izučava arapski, turski i perzijski jezik. Pojedini slojevi stanovništva koristili su se ovim jezicima podjednako dobro, kao i maternjim.

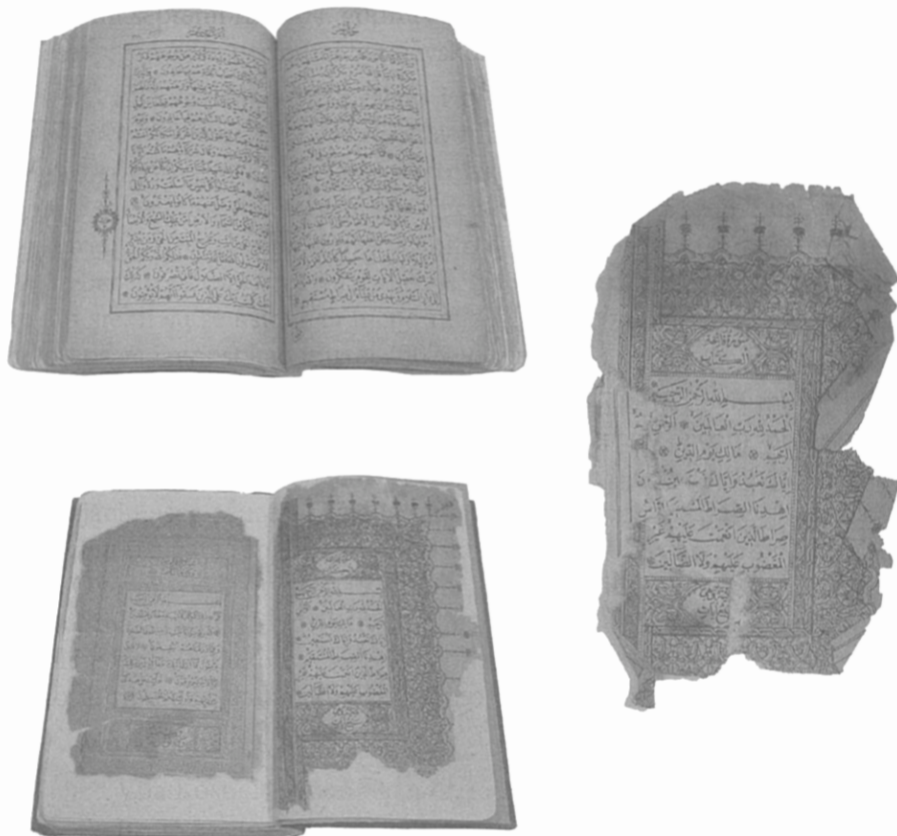
Zvanična korespondencija je vršena na osmanskome turskom jeziku.

Zahvaljujući tome, danas u Sarajevu postoji značajan broj arapskih, turskih i perzijskih dokumenata, prepisa knjiga, rukopisa, u nekoliko kolekcija. Najbogatija je, svakako, kolekcija gazi Husrev-begove biblioteke, zbirke Historijskog arhiva i Nacionalne biblioteke. Jedna od najznačajnijih institucija koja je skupljala, baštinila i obrađivala orijentalne spise je Orijentalni institut. Na žalost, tokom agresije na Bosnu i Hercegovinu 1992-95. godine, jedna od prvih institucija koja je uništena bio je upravo ovaj institut. Veliki dio materijala je izgorio, ali institut danas veoma uspješno obnavlja svoje kolekcije.

Muzej Sarajeva posjeduje manju kolekciju orijentalnih spisa, ali značajnu za istraživanje historije našeg grada.

U našoj zbirci nalazi se oko stotinu rukopisa na arapskom i turskom jeziku iz oblasti teologije, šerijatskog prava, lingvistike, književnosti, historije, medicine... Među najvrijednije eksponate spadaju iluminirani primjerci rukopisnih Kur'ana i molitvenika Enama, prepis Muvekitove "Bosanske hronike", Nidaijeva ljekaruša.

Veoma je značajna kolekcija dokumenata u kojoj se nalaze defteri i pojedinačni dokumenti.

Primjerci rukopisnih Kur'ana

Među defterima je jedan obračun Gazi – Isabegova vakufa iz 1819. godine, treća knjiga popisa satanovništva u Sarajevu iz 1866, te trgovački defteri porodice Kumašin iz Sarajeva. Interesantna je i kolekcija od trideset zanatskih deftera porodice Čatić, koji su bili kazazi (pozamanterija).

Zbirka pojedinačnih dokumenata sastoji se od fermana, berata, levhi, privatnih pravnih dokumenata, npr. kupoprodajnih ugovora i ugovora druge vrste. U ovim dokumentima pominju se stare sarajevske porodice, te oni predstavljaju važnu kariku u izučavanju historije našeg grada i porodica. Pored toga, pojedini dokumenti imaju i umjetničku vrijednost, posebno fermani i berati, jer su pisani rukom, lijepom kaligrafijom i ukrašeni ornamentima.

Ova zbirka je, kao i druge u Muzeju, nastala otkupima i poklonima. Jedan od najznačajnijih poklona ovoj zbirci je stotinjak knjiga koje je poklonio Ahmed Tulić. Mi čuvamo i biblioteku Mustafe Nedžati efendije Hadži-

halilovića, bogatog i učenog sarajevskog posjednika iz 19. stoljeća. Iz zaoštavštine historičara i velikog poznavaoca bosanske historije dr. Muhameda Hadžijahića, muzej posjeduje bogatu kolekciju astronomskih instrumenata, koje je izradio Muhamed Hulusi, vjerovatno naš sugrađanin, 1842. godine.

Naša Orijentalna zbirka nije velika, ali je značajna. Njen značaj je porastao nakon agresije na naš grad i gubitka ostavštine Orijentalnog instituta.

Sažetak

ORIJENTALNA ZBIRKA

Orijentalna zbirka Muzeja Sarajeva sadrži oko 900 inventarnih jedinica. U ovoj zbirci se čuvaju rukopisi i štampa na turskom, osmanskome, perzijskom i arapskom jeziku, uglavnom sa područja Sarajeva iz Osman-skog perioda.

U našoj zbirci nalazi se oko stotinu rukopisa na arapskom i turskom jeziku iz oblasti teologije, šerijatskog prava, lingvistike, književnosti, historije, medicine... Među najvrijednije eksponate spadaju iluminirani primjerci rukopisnih Kur'ana i molitvenika Enama, prepis Muvekitove "Bosanske hronike", Nidaijeva ljekaruša.

Veoma je značajna kolekcija dokumenata u kojoj se nalaze defteri i pojedinačni dokumenti.

Summary

THE ORIENTAL COLLECTION

The Sarajevo Museum's oriental collection consists of about 900 inventory units, with manuscripts and printed matter in Turkish, Ottoman Turkish, Persian and Arabic, mainly from Sarajevo during the Ottoman period.

These include about a hundred manuscripts in Arabic and Turkish dealing with theology, shari'a law, linguistics, literature, history, medicine and so on. Among the most valuable of these are illuminated copies of the Qur'an and the Enam prayer book, a transcription of Muvekit's *Bosnian Chronicle*, and Nidai's book of physic.

It also contains an important collection of documents, including defters (cadastral tax census records) and individual documents.